

# LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

*Direcció, Redacció y Administració*  
*Travessia de la Rambla, n.º 12*  
**SABADELL**

**PREUS DE SUSCRIPCIÓ**  
 Sabadell . . . . . 2 rals al mes.  
 Fora . . . . . 8 » trimestre.  
 Un número sol. . . . . 1 »  
 Anuncis á preus convencionals.

OBRA NOVA

✧ **MAR \* Y \* CEL** ✧

TRAGEDIA EN TRES ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

**DON ÀNGEL GUIMERA**

Se ven al preu de **DOS pessetas** en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, núm. 4, Sabadell.

## LA OBRA DEL CATALANISME

Feta en lo número passat la ressenya de la *Solemnitat* últimament celebrada pel *Centre Català* d' aquesta població, en aquest número 'ns toca recullir algunas impresions que hem anotat apropòsit de acte tan important.

Totas ellas poden compendiarse en pocas paraulas: lo catalanisme ha guinyat un bon trós mes de terreno en la conciencia de molts sabadellenchs que á mida que en ell se fixan lo consideran majorment racional y necessari. En efecte: la preocupació que generalment existia de que 'l catalanisme es un ideal buyt de sentit práctic va desapareixent devant de las provas eloqüentíssimas que 's presentan sense descans en favor de la veritat.

Alló de dir que 'ls [catalanistas no sabém ahont aném es ja una

vulgaritat després de haver parlat tan clar. Ara los comentaris mes desfavorables se limitan á duptar que alcansém nostres desitjos; pero com que aixó no depén de nosaltres sols sino de tots los catalans, vetaquí que en aquest punt qui 's fagi la pregunta del dupte, á sí mateix deu darse la contestació categórica y decissiva, conformantse aixís ab aquell ditxo tan catalá que diu: *si vols estar ben servit, feste tú mateix lo llit.*

Segons aixó. si tots los catalans volguessin ferse ells mateixos son llit, ó mellor encara si tots los catalans contribuïssin en la mida de sas forsas á la regeneració de la desdixada Pátria, no hi ha dupte que al ferse la pregunta de si s' han de alcansar las justas aspiracions del pays, s' havían de contestar per forsa afirmativament.

Pera treballar en lo triomf d' una causa qualsevol, per santa que siga, se necessita molta fé en la mateixa, porque la fé multiplica l' entussiasme y 'ls efectes de la propaganda. Donchs be, aquesta fé es la que no tenen prou infiltrada encara en lo cor los nostres compatri-cis. Ells ja comprenen que si Espanya va malament no pot refiarse poch ni gens de cap partit, monárquich ni republicá, pera cambiar de camí; ells ja veuen que 'ls mals del poble res ne poden esperar de tals ó quals homes polítichs dels que están en ús, porque tots igualment campan per sa persona; ells ja 's fan cárrech de que la base unitarista ó millor dit *uniformista* es la que 'n te mes culpa del desequilibri que experimenta la nació; ells, per lo tant, ja están convensuts de que á enfermetats de arrels fondas, las hi convé per remey únich una radical *cura de moro*; pero, al ser á l' examen del procediment per curar s' acobardeixen, temen la complicitat en la consulta de metjes que ha de decidir lo tractament del malalt y prefereixen creuharse de brassos y callar com á muts en l' expectativa de lo que 'ls altres puguin fer.

Al mes curt de gambals se li ocorre que semblant procedir no es correcte. L' home deu tenir lo valor de sas propias conviccions y sortir al camp per la seva defensa. Sobre tot en lo cas actual en que 'ls sabadellenchs som malalts y metjes á la vegada, semblant indecissió es un contrasentit. ¿Quín concepte, sino, mereixeria á tothom la rarsa d' aquell pacient que trobantse atacat de una enfermetat gravíssima, no volgués pendre en absolut cap medicament per por d' em-

pitjorar, ab tot y saber que sense 'l tal remey de segur l' espera la tomba?

Molt es ja, ben cert, estimats compatricis que compreguéu lo nostre desfici, però no n' hi ha prou encara: es necessari que 'l secundem dignament. ¿Cóm ferho? D' una manera ben sencilla. Ni heu de deixar vostra casa, familia y negocis, ni heu de cridar per los carrers com alocats que sentiu cansanci y fástich de soportar á las collas de de vividors que 'ns voltan.

Només heu de aplegarvos entorn de la bandera regional; separarvos per complert dels compromisos que pogueu haver contret ab tal ó qual sangonera del pressupost; procurar en las eleccions de tota mena posar á part als que s' inflan essent instruments de un *ilustre gefe* que busca la perduda y votar pera 'ls cárrechs públichs als que son tan amichs del pays com enemichs de la farsa política que ara está en moda á Espanya; afiliarse á las patrióticas Associacions que, com lo *Centre Catalá* d' aquesta ciutat, se proposan resoldre 'l problema descentralisador en tota sa magnitut; y, finalment, constituhir en la proporció de vostres medis un exércit voluntari que estengui sa influencia á totarreu, pera unir totas las inteligencias y activitat possibles en la consegüció de un fi que tant interessa á totas las regions de Espanya.

Lo resultat da tal conducta, no l' tocaréu naturalment desseguida, però podéu alcansarlo molt abiat si á vosaltres vos dona la gana.

Es precis que ho compregáu aixís pera que la obra del catalanisme vagi endavant. Nosaltres son joves y curts, encara que animosos, però vosaltres son molts y contéu ab entitats de esperiencia y enteniment remarcables. Nosaltres només hem fet que dirvos ahont hi ha un perill. Ara reunimnos tots; estudiém, discutim y obrém.

Per lo demés, fora tonto creurer que uns quants cors entussiasas han de durvos lo remey que á tots nos convé per un igual.

Mentres diguéu ab calculat indiferentisme *Veyám que farán*, no arribarém á enlloch. Lo día en que diguéu ab decidit desinterés *Veyám que farém*, allavors lo porvenir será nostre.

Pera acabar, vagi aquest diálech que vé enquadrat en l' assumpto del article.

Entre un tranquil dels que s' estilan, que bé podria anomenarse *cí-*

nich y un pobre de esperit dels que no tenen conviccions propies.

—¿Ahont vas aquesta nit?

—Tenia mitjas ganas d' assistir á la Vetllada del *Centre Catalá* que m' han assegurat será escullida

—Fuig, home, fuig; no siguis xímpie. Tampoch te donarán rés.

—Bé, però per curiositat... Los catalanistas...

—Ni per curiositat val la pena de escoltarsels. Encara no han fet res de bó y aixó que fá un quan temps que 's mouhen. Quan busquin compradors als fabricants que no 'n tenen y feyna als treballadors en vaga, allavors já 'ls anirém á veure. Mentrestant aném al café...

A aquestos si que 'ls hi podém dir ¡adéu! fins que 'ns sobrin dobletas de cinch duros als que, *com ells*, som també fabricants, treballadors ó contribuyents en general.

## SECCIÓ POLÍTICA

Ha mort l' emperador d' Alemanya deixant per tot arreu l' incertitut de la nova marxa que pendrà l' imperi.

Per de prompte y en vista de que es emperador son fill Frederich, ab qui no lliga gayre 'n Bismark es probable que aquest se retiri á la vida privada.

¡Quina ganga per en Cánovas!

L' única persona que li feya sombra, próxima á retirarse.

Qui li empeta la basa.

..

Y qui sab encara si l' emperador Frederich no podent passar sense un gran cap á sa vora, demanará l' ajuda de Cánovas.

¡Tant debó de Déu!

Be valdria la pena de haver mort son pare, si 'l fill 'ns feya aquest favor.

Además que ell de gran cap ja ho es y no se li pot negar.

Un gran cap... per pom d' escala.

Lo ministre de la Governació ha declarat en lo Congrès que 'ls gobernadors que no deixin, al menos una targeta, á las altas personalitats que visitin sas provincias, no interpretan be los desitjos del Govern.

En aixó si que te rahó.

¡Perqué s' inventaria sino aquell conegut adagi?

Llops ab llops may se mossegan.

Alguns periódichs centralistas de Madrid ja confessan que algunas escenas de las cambras espanyolas son caricaturas del sistema parlamentari.

Ja han adelantat un gran pas.

Abiat confessarán que la verdadera caricatura prové del mateix sistema.

Y que ells son los ninots.

## MEMORIA REGLAMENTARIA

LLEGIDA PER LO SECRETARI DEL CENTRE CATALÀ DON MODEST DURÁN Y FOLGUERA  
EN LA VETLLADA DEL DÍA 3 D' AQUEST MES

Senyoras y senyors: Obligat per lo càrrech que tan benévola ment me confiaren mos estimats consocis del *Centre Català*, m' imposo avuy la tasca de dirigirvos la paraula pera donarvos compte dels travalls verificats en lo transcurs del últim any. Procuraré donchs ferho de la millor manera que mas pocas forsas permetin y confiant sempre ab vostre benévola atenció.

Senyors: Tots recordem la fonda impresió que grabá en nostres cors la festa inaugural d' aquest Centre de la qual celebrem avuy l' aniversari. Ressonan encara en nostres orelles los aplaudiments ab que en tal jorn nos alentavau, confiant sens dupte en que aquesta Associació, nascuda al impuls del entussiasme d' uns quants idólatras de Catalunya, respondria perfectament á las esperansas de tots los que s' interessan pel avens moral y material de nostra estimada Pátria. Y com nó, si es aquest l' únich lema del *Centre Català* de Sabadell, l' únich fi que persegueixen ab entussiasme jamay decayent tots los que venen á engrossar nostras filas, convensuts de que 'l Catalanisme regionalista es la sola llum que s' ovira brillant y pura en l' ennegrit horisó de la nació espanyola.

Animats, donchs, per la favorable acullida que 'ns dispensareu no ha defallit aquest Centre ni un sol moment en sa patriótica empresa. Tant es aixís, que recordantse sempre de las sanas ideas que sustenta y de que pera esser bon patrici es necessari comensar primer pera preparar convenientment lo de nostra propia casa, no duptá un moment en fer sentir sa veu y manifestar son criteri al tractarse de las elecciones municipales de Sabadell, ab l' objecte de posar la primera pedra en lo baluart del catalanisme, pera que damunt d' ella vaigi aixecantse magestuós é imponent l' edifici de nostras perdudas llibertats.

Recordantnos d' aixó, aconsellarem á nostres compatricis la votació de personas independents y separadas per complert de las malehidas collas políticas que tan mal nos causan, pera poguer aixís, no solsament administrar á la catalana y protestar ab l' enteresa propia dels fills d' aquesta treballadora regió dels desgavells económichs dels partidaris de l' escola lliure-cambista, sino que á son temps y pujant de grahó en grahó poguem enviar á las Corts espanyolas verdaders representants de sos districtes, homes dignes y sensers que vetllin constanment pels interessos de la agricultura y de la industria, que defensin pam á pam los drets y llibertats de totas las regions espanyolas, no aquestos d' avuy, febles instruments de la política centralista, lligats de peus y mans á las influencias dels ministeris, ja que sols á n' ells los hi deuheu lo poguer assentarse en las encoixinadas poltronas de las Cambras, y contemplar desde allá las rancunias y baixesas de la política madrilenya, pera abandonarlas vergonyosament al tractarse de la defensa de la producció espanyola.

Per desgracia, no contavam allavoras ab prou forsas pera presentar una candidatura de regidors verament catalanistas y tinguerem que contentarnos ab manifestar nostras ideas, preparantnos á la lluyta pera lograr en altre ocasió lo triomf de la causa catalana en la Corporació Municipal que ja avuy día conta en son sí, qui com nosaltres desitja la reivindicació dels drets de Catalunya.

En aquest estat de cosas y quant menos podíam esperarho, donadas la puresa y rectitut d' intencions que havia manifestat sempre lo *Centre Català* de Sabadell, vejerem ab sentiment que se li donava un color polítich determinat, que se li atribuhian tendencias

que no tenia, tota vegada que nasqué justament ab l'afany de combatre á totes pera defensar únicament la ¡Catalunya y Avant! de sa bandera. Fortament nos impresioná l'acte comés contra aquest *Centre* y no tinguerem mes remey que protestarne ab totes las nostras forsas.

Ab aquest motiu y per partir la molévola acusació de un *Centre* que fins allavors haviam cregut prou recte pera poguermos servir d'exemple en tots sos actes, varem fer pública una comunicació en la qual hi anava exposada nostra manera de pensar en l'assumpte que 's debatia y ab tot y haver sigut aquesta favorablement acullida per las demás associacions y entitats catalanistas, ocasioná la ruptura de relacions ab qui 'ns havia volgut donar vida, sens dupte pera llenxarnos mes tart en mitj de la revolta de partits polítics y confondrens entre l'innúmera colla de xucladors de nostre sagrat patrimoni.

Allavors tingué lloch la creació del *Centre Catalá* de Sabadell independent per complert de las demás Associacions catalanistas, si be agermanat de tot cor ab las que com nosaltres creuen que no es necessari pera regenerar la desdixada nació espanyola, obehir cegament las tiránicas ordres del primer cap de colla que al fins polítics fàcils de preveureur pretengui imposarse.

A aquest objecte publicarem un Manifest endressat á nostres compatricis; donanlos hi compte de quant havia ocorregut fins aquella fetxa y en lo qual nos referimarem una vegada mes en nostras ideas, fixant d'un cop y per sempre lo criteri del *Centre Catalá* de Sabadell referent al catalanisme regionalista, Manifest que valgué á nostra estimada Associació, y es nostre deber ferho constar aixís, las felicitacions mes entusiastas de totes las corporacions y entitats verament catalanas.

Honra es aquesta que 'l *Centre* no olvidará jamay al continuar lo camí emprés en la vía de la regeneració de Catalunya, com tampoch pot olvidar mentres visca, la solidaritat d'ideas manifestadas per sos socis en aquella suprema ocasió ja que tota, sens mancarhi ningú y ans al contrari, venintne de nous á engrossar nostras filas, otorgaren al Consell general un amplíssim vot de confiança, proba patent y clara de quo s'varen interpretar fidelment los sentiments patriótics de tots los que componen lo *Centre Catalá* de Sabadell.

Al cap de poch temps poguerem confirmar ab goig la nostra actitud al tenir ocasió de adherirnos á una nova Associació catalanista que ab forsas de gegant naixia á Barcelona ab lo nom de *Lliga de Catalunya*, verdadera representant del regionalisme en la capital del Principat.

Arrán d'aquestos fets se verificá la vetllada lileraria musical que tingué lloch la nit del 30 del prop passat Juliol. Fou l'objecte principal d'aquesta la conferencia donada per l'intellect industrial don Ferrán Alsina sobre conceptes del Catalanisme, la qual respongué perfectament á las aspiracions de nostra Associació.

Mes tart y al aguayt sempre de tots aquells actes que contribueixen al major enaltiment d'una de las bases que forman part integrant de nostre programa, tinguerem la satisfacció de felicitar al regidor barceloní don Anton Vallés, per haver usat per primera volta en las sessions de l'Ajuntament de la capital, la llengua que honraren ab sos actes nobles y patriótics los immortals consellers de Barcelona.

Heus aquí, Senyors, los travalls de mes importancia que ha verificat lo *Centre Catalá* de Sabadell durant lo trascurs d'aquest últim any. En tots ells s'ha inspirat únicament en l'amor immens que professa á nostra hermosa terra catalana y per aquest motiu no li dol pas l'haver sigut dels primers en aixecar ben alt l'honrós penó de las quatre barras en

circunstancias tan críticas pera 'l Catalanisme com son las que he tingut l' honor d' exposarvos.

Complerta, donchs, la tasca de darvos compte de quant hem fet fins ara, falta sols manifestarvos lo que farà d' aquí en avant aquest Centre.

Ferm cada dia mes en sas idees y desitjós de 'l promte triomf de la sagrada empresa que persegueix, aprofitará totas las ocasions que se li presentin, pera implantar una á una, sense treva ni descans, las bases que componen son programa. Afanyós de reconquerir lo perdut en eixos anys tant tristament passats en mitj de la desunió y l' indiferentisme, procurarà quan sia l' hora, en tot lo que las sevas forsas li permetin y mentres li resti un alé de vida, treballar vertiginosament y ab l' enteresa propia de qui defensa sos mes sagrats interesos, pera caviar á las Corts espanyolas á un verdader representant nostre, que no estiga contaminat per cap taca política, que no degui son cárrech á influencias personals engendradoras sempre de tota clase de discordias, pera que aixis puga ab tota independencia, vetllar coratjós per nostra empobrida industria y arruinada agricultura posadas avuy en mans d' un aixám de paràsits als que ben poch se 'ls hi endona, entregarlas agarrrotadas y sens defensa á la temible cobdicia estrangera.

En tant, procuraré extendrer per tot arreu nostra campanya propagandista, infiltraré á totas horas las idees que 'ns guian, en lo cor dels bons sabadellenchs, organisarém vetlladas pera recordar lo que fou Catalunya en altres temps de eterna recordansa, pera manifestar lo que ha de ser en son brillant pervindre; pera recordalshi l' amor inmens que devém professar á nostras patriarcals costums; á nostras veneradas lleys, á nostras antigas tradicions, instigantlos á que no s' avergonyexin jamay de la llengua que 'ns es propia, que aprenguerem á confegir en los dolos brassos materns, boy resant en lo asco dels avis nostras primeras oracions; la mes hermosa mes rica y mes expressiva de las llenguas; la llengua catalana.

Desitjosos també de ajudar en lo possible y al nivell de lo que 'ns permetin nostras forsas, al major engrandiment de nostre benvolguda industria, única font de riquesa de aquesta activa y treballadora ciutat, procuraré que la secció d' Industria y Comers d' aquest Centre que conta ja avny dia ab valiosos elements, contribuehixi al millorament del estat de postració en que avuy se trova ja, siga per medi de conferencias dedicadas á propagar la ilustració industrial entre las clases productoras, demostrant las ventatjas d' obrir nous mercats ahont pugan colocarhi los géneros que avuy á consecuencia dels desastrosos tractats de comers, s' apilotan en sos magatsems.

Finalment y com á medi mes segur pera lliurnos de la espantosa ruina que 'ns amenaça, lo "Centre Catalá" no 's cansará de predicar la unió de tots los elements que componen la industriosa ciutat de Sabadell á fi de que lligats ab lo llas de la mes santa germanó, puguém combatre las causas que á tant desastrós fi nos conduheixen.

Es necessari. Senyors, que en aqueixa tasca contém ab l' ajuda de tots vosaltres, puig lo que es fácil de conseguir ab l' unió de tots los valiosos elements, es sumament difícil contant no mes ab los travalls d' uns quants, si be entussistas y ben disposots, pochs encara pera conseguirho.

Afigureuvos, estimats compatricis, que 'ns trobém al comensament d' una via, que es la de la nostre regeneració: aquesta vía está interrompuda per la formidable roca del centralisme; ¿davant d' ella havém de restar passius renunciant á regenerar la nostra pátria? May; de segar que i' eco d' aquesta paraula ressona interiorment en vostres cors. ¿Que es donchs lo que 'ns toca fer? Treurer l' obstacle que á nostre camí s' oposa, ¿Mes nó es cert

que fora aixó del tot impossible si creuats de brassos restessiu indiferents la majoria de vosaltres davant de tant difícil tasca deixant inconsideradament al entussiasme de uns quants lo que tots estem interessats en alcansar? ¡Oh! ben cert; pera esmicolar la roca del centralisme que á nostra pas s' oposa han de posar tots los catalans las sevas forsas y la seva activitat. Si no 's fa aixis, si per la falta de decisió vostra s' han de perdre nostres esforços d' avuy y ab ells l' esperansa de reivindicar los drets y llibertats de la Pátria, que ella vos ho tinga en compte.

HE ACABAT.

## EN LO TURÓ DE MONCADA (1)

Á la Pátria.

Dalt del Turó de Moncada,  
guayia avansat del Vallés.  
ahont los esguarts s' encruhan  
del Monserrat y 'l Monseny;  
desde aquest centre de gloria  
hont visqueren tants guerrers  
que en las lluytas foren sempre  
los bras dret dels nostres reys;  
d' aquest cim ans ple de vida  
aré sol, trist y desert,  
te contemplo ¡Oh Pátria mia!  
y 't vull dir mon pensament  
mes amargant que l' onada  
que d' aquí trencar se veu,  
mes pur que l' oretj que 'ns volta  
del cim nevat del Monseny;  
y encar mes ferm que las penyas  
que allá al lluny, tocant al cel,  
en lo Monserrat s' aixecan,  
com si fos lo fiam ardent  
que en la nostra terra crema  
y que 'ls nostres cors encén.

Ja ni pedra sobre pedra  
ha quedat d' aquell castell  
que aquest Turó coronava  
altiu, negrós y farreny.  
Per demunt de la mar blava  
ja no hi van nostres vaixells  
que ab las barras catalanas  
embestian á tots vents.

(1) Paesia llegida per son autor en la vetllada que 'l día 3 del corrent, celebrá lo «Centre Catalá» de Sabadell.

Ja no s'ou lo "Via-fora"  
ni la veu dels somatents;  
ja la roja barretina  
fuig de plassas y carrers  
y per las valls s'arrecona  
com si algun afront temés.  
Fins la nostra bella parla  
per alguns usar sap gren  
y dels llavis la arrebossan  
dels seus fills y dels seus nets.  
Ja no 's veuhen las gramallas,  
ja no va 'l dol pels carrers  
quan sufreix la mare Pàtria;  
ja no va lo poble en pes  
barrejat ab la noblesa  
á exigir tributs als reys  
y á fer de muralla viva  
contra 'l plan de l'extranger;  
ja dels furs, si algú ne parla,  
se li diu caduch y vell,  
mal patriici y egoista  
enemich de tot progrés.  
Aixó veig ;Oh Pàtria aymada!  
y lo meu dolor es gren  
perque 't sangran y eunculeixen  
los usatges forasters.  
Aixó veig ;Oh Pàtria aymada!  
y 'l foch per mon cos se extén;  
y en lo rostre, ab grans filadas  
il·lun de dignitat hi pren...

Mes encara 'l pit alema  
de la Pàtria que anyorém;  
viva es Catalunya, viva,  
y refá tot lo seu ser.  
Conta ab cors que fort bategan,  
y per ella son sencers,  
que de sava catalana  
la mes pura, ¡viva Deu!  
van nodrint pobles y vilas,  
y predicant lo pogrés  
hey planyentse de las runas  
dels seus temples y castells,  
cantant sas passadas glorias,  
restaurant sos monuments,  
aixecant l'esperit patri

per tot lo nostre terror.  
 Via fora, via fora,  
 lo domini foraster:  
 la bandera catalana  
 que voleji pels cloquers,  
 lo pendó de Santa Eulària  
 que 's passeji pels carrers,  
 los cants de las travelladas  
 que no sian estrangers.  
 Via fora, via fora,  
 lo domini de Ponent:  
 ells que 's quedin en sas planas  
 contemplant lo seu desert,  
 y nosaltres, á la feyna,  
 á fer mourer los telers,  
 á crear pobles y vilas,  
 á fer correr los corcers  
 que per crin tenen fumera  
 y per pit lo foeh encés.  
 Ells que 's quedin en sas vilas  
 ahont sols algun cloquer  
 fa posar la vista enlayre;  
 y nosaltres, travallem,  
 fem un bosch de xemaneyas  
 per portar lo fum al cel,  
 lo respir d' un poble digne  
 que es actiu de naixement,  
 que desitja la riquesa  
 per alsar lo seu nivell  
 y en las Nobles Arts y Llettras  
 se distran guanyant llores.

PAU SANS Y GUTTART.

3 Mars de 1888.

Divendres passat á las 12 del mitj día, tingué lloch en la Sala 1.<sup>a</sup> de la Audiencia de Barcelona la vista de la causa seguida al nostre periódich ab motiu de sa denuncia per lo número del 11 de Desembre de 1887.

Després de llegit per lo senyor Relator lo sumari complet de la causa, 'l President del Tribunal preguntá 'l company de Redacció processat, don M. Folguera y Durán, si 's confirmava autor del *suelto* denunciat á lo qual contestá ab assentiment. Cridats á declaració los testimonis demanats, don Anton de P. Capmany y don Rafel Llonch y Roca, lo primer no pogué assistir per enfermetat certificada facultativament, y 'l segon satisféu ab recte sentit las breus interpelacions que se li feren sobre l' origen del *suelto* denunciat.

Lo senyor Jutje concedí la paraula á Ministeri Fiscal, lo qui, veyent en las expressions qüestionadas injurias á la Judicatura ab la circumstancia agravant de haverse fet publicas valentse de la Imprempta, y suposant que las tals injurias anavan principalment

dirigidas al Jutje de Sabadell, demanà á la Sala pera l'acusat la pena de *quatre mesos d'arrest major*.

L'advocat defensor, don Jaume Cruells, combatí la acusació del senyor Fiscal. Digué que en la *Secció Política* de LO CATALANISTA lo retall, objecte de la denuncia, revesteix un tó humorístich ben contrari de la interpretació que se li vol suposar. Naturalment, afirmá, que si en tots los processos pendents, los acusats se morissin ó suicidessin, s'ha de considerar que 'ls Jutjes hi guanyarian, en lo bon sentit de la frasse, tot lo temps de sa carrera que podrian dedicar á altres assumptos del seu gust. Referintse després á la rectitut de miras dels catalanistas en general, feu constar que de ells no se'n podian temer amagadas y malévolas intencions, porque demostravan tots los días son noble desinterés en la defensa del bé de la Pátria sense ajupirse al pes de cap ambició rastrera; aixís no 's pot considerar, donchs, que sas observacions tinguin estranyas reticencias ni obeheixin sisquera á la baixa oposició sistemática dels partits polítichs que á tot arreu volen influhir ab fins gens lloables. Finalment lo senyor Cruells, pera provar que en cap manera podria anar dirigit lo *suelto* denunciat á las Autoritats judicials de Sabadell, insinuá que may ni LO CATALANISTA, ni sos Redactors havian tingut cap qüestió gran ni xica ab tals Autoritats, lo qual feya ben aventurada la suposició de que contra ellas pogués existir prevenció de cap classe; ben al contrari, en lo número següent al de la denuncia y en l'article destinat á comentar aquesta, se dirigian elogis al Jutje de 1.<sup>a</sup> Instancia de Sabadell. Per tots aquestos conceptes, lo nostre digníssim advocat defensor demanà la absolució del processat.

Son disurrs que fou expressiu, calurós y eloqüent produhí una bona impressió, donant dret á creure en un felis desenllás de la causa.

Lo senyor President, després d'haver preguntat al senyor Folguera si havia de afegir res més á la defensa, donà l'acte per terminat.

A l'hora en que escrivim aquestas ratllas no hem pogut saber encara quin es lo fallo del tribunal. En lo número próxim lo farém avinent als nostres subscriptors.

Per de prompte hem de fer constar que tant si es la absolució com una determinada pena, 'l reberém ab la consciencia absolutament tranquila y l'ánimo decidit de no recular en la defensa de la Pátria á despit de tots los obstacles que 'ns entrebanquin en nostre camí.

## NOVAS

Se trova ja molt millor de la penosa malaltia que ha sofert aqueixos días nostre ben-volgut director y amich don Anton de P. Capmany.

Nos plau moltíssim sa millora y desitjem son prompte y complet restabliment que segons sembla no ha de tardar gayre.

Com ja diguerem en lo número pasat ha sigut nombrat pendonista de la professó que avny celebra la Parroquial Iglesia de la Purísima Concepció, nostre amich, l'entussiaista catalanista don Anton Cirera y Campdepadrós.

Las invitacions que ha repartit aquestos días son de molt bon gust, tiradas á dos tintas, sobre pergamí y tan ben acabadas que honran lo taller de don Joan Comas y Faura d'ahont son fetas.

La redacció de las mateixas com era d'esperar, ha sigut catalana com aixís deu esser

sempre que 's tracta d' assumptos públics ó particulars no oficials, que prou nos hi obligan á parlar en castellá en certs actes massa sagrats pera usarhi llengua forastera, pera que, en tot lo que 's pugui, fem ús únicament de nostra hermosa llengua.

Rebi nostre amich la mes coral felicitació per son acte patriòtic, y no dupti que tindrà imitadors en los mateixos que fias avuy ho criticavan.

En las elecciones qu' han tingut lloch en lo "Socorro Sanitari" pera la renovació dels càrrechs de President y Secretari, han obtingut per majoria de vots tals nomenaments los senyors Don Narcís Mundet y Don Lluís Carreras y Puig respectivament.

Ademés, s' han prestat en lo mateix local durant los mesos de Janer y Febrer los següents serveys:

Curar á un jove una ferida contussa del dit petit de la má esquerra.

Assistir á una dona atacada de gastralgia, (vulgarment dolor de cor.)

Curar la clavícula esquerra que tenia trencada un noy.

Assistir á una dona atacada d' enginas.

Assistir á una dona que patia d' un accident nerviós.

Curar á un home una ferida per desgarró de l' antebrás y má dréts.

Al mateix temps, varen ferse vuyt visitas dintre y sis fora del establiment.

Lo distingit escriptor don Bonaventura Bassegoda nos ha remés la seva noveleta de costums *Bona Gent* ab una expresiva dedicatoria.

Li agraïm la consideració que 'ns ha fet objecte y en justa correspondencia nos ocuparem de sa obra en un dels números vinents.

Ab un plé complert se representaren per primera vegada en lo Teatro Principal, diumenge passat "Gli Ugonotti."

Lo conjunt que obtingué l' immortal partitura de Meyerbeer, fou tan regular que dup-tem paga veurers igual en cap teatro de provincias com no siga en Barcelona, Valencia, Madrid y altres per aquest estil.

Lo poch espay de que podem disposar nos priva de parlarne extensament com voldríam, y sols nos toca felicitar á l' empresa que ab tot y 'ls molts sacrificis que exigeixen representacions com la que 'ns ocupa, no ha reparat en cap d' ells al objecte de fer conèixer al públich sabadellench una de las millors obras del repertori musical.

En vista de l' éxit y á instancia de las moltes personas que tingueren de marxar del Teatro per no càbrehi, avuy se posará en escena per segona y última vegada, baix la direcció del incansable é inteligent mestre senyor Petri, l' hermosa partitura de Meyerbeer "Gli Ugonotti."

Tota aquesta semana ha regnat en Sabadell un vent tan fort en certs moments que 's feya difícil lo transitar per aquestos carrers tan mal tractats per la mare naturalesa.

No cal dir que las casas s' han omplert de pols y de bruticia.

¿No tindrem may un Municipi que porti á cap la reforma tant desitjada d' arreglar los carrers de Sabadell d' un cop y per sempre?

S' está treballant activament pera dotar á aquesta ciutat d' una malla telefónica. Si resultan certas las noticias que tenim y s' obté del govern lo permis necessari, com aixís es

de preveure, quedarà instal·lada per tot lo pròxim Juny una millora de tanta importància que el mateix temps que honrarà a nostra ciutat per ésser sempre de las primeras en aprofitar los avenços de las ciencias, serà de gran conveniència per las moltes indústries ab que Sabadell conta.

Per avuy no podem dir mes, pero prometem a nostres llegidors tenirlos al corrent sobre aquest assumpte.

Per causas ajenas a la nostra voluntat, los subscriptors de fora Sabadell reberen lo número darrer ab algun retard.

Los hi preguem que 'ns dispensin.

Per últim ha terminat satisfactoriament la *huelga* de Tarrasa, tornant ja a treballar tots los obrers que en un principi foren despedits de las fàbriques.

Nos en alegrem, puig haguérem sentit moltíssim per nostra estimada veïna ciutat, las tristes conseqüències que porta generalment aquell estat de coses.

Segons llegim en nostre estimant colega *La Revista Tarrasense*, gracias a las activas gestions del diputat per aquest districte don Joan Maluquer y Viladot ha concedit lo Govern una subvenció de tres mil pessetas a la Escola d' arts y oficis de Tarrasa.

Copiém de *Lo Somatent de Reus*:

"Pera la obertura de la Exposició Universal serà probable que 'l "Centre Catalanista Provensalench" celebri lo desé aniversari de sa creació, donant a aquest acte rigorosa solemnitat.

Víctima d' una penosa malaltia ha mort a Vich un germà de nostre distingit amic lo president del "Centre Escolar Catalanista" don Narcís Verdager y Callís.

Rebi dit senyor l' expressió de nostre sentiment per pérdua tan irreparable.

Un d' aquestos dias ha mort també la carinyosa mare dels entusiastas catalanistas de Sant Sadurní de Noya don Rafel y don Cels Mir.

Acompanyém a nostres distingits amics en lo sentiment que experimentan per una pérdua tan gran com es la mort d' una mare idolatrada, y 'ls hi desitjém la cristiana resignació tan necessaria en aquestos supremos instants de la vida.

Agrahim al apreciable colega local *El Criterio Sabadellés*, las frases que 'ns dedica en la ressenya de la festa del "Centre Catalá" d' aquesta ciutat y prenem nota de sas declaracions francament regionalistas; omplintnos d' alegría 'l veure que cada día som en major número los que no veuen altre venturós pervindre per nostra desgraciada Pàtria, que la consecució de nostres sagrats ideals.

*La Revista, El Criterio* y *Lo Catalanista*, únics periódichs que avuy día veuen la llum en nostra estimada ciutat, pensan d' igual manera en la reivindicació dels drets de Catalunya, fagin lo mateix las corporacions y entitats sabadellenas y no duptem pas qu' aquest fora 'l dia en que brillaria per primera volta blau y serà lo cel de nostras perdudas llibertats y ab ell l' horisó avuy tant negre de la nació espanyola.

*De La Renaixença:*

Aixís com periòdicament los arbres han de donar fullas y fruyts, aixís també 'l senyor Ruiz Zorrilla de quan en quan ha de donar manifestos y revolucions á aquest país quals homes, que ja casi ni 's recordan de la seva existencia, lo día que menos s' ho pensan se troban sorpresos ab la noticia de que aquest ilustre revolucionari ha tret una nova fulla impresa ó que han passat y traspasat la frontera victorejantlo uns quants infelissos soldats després de disparar las armas en l' ayre.

Ara ha tocat la tunda de donar senyals de vida publicant lo manifest, y 'l manifest ha sortit pera dirnos lo de sempre: que estém malament, que ab ell tot s' arreglaria, que tindriam moralitat, que hi hauria cástichs pera 'ls dolents y premis pera 'ls bons, com nos prometen pera l' altra vida, en fi que la Espanya seria una bassa d' oli ó millor un estat de Xauxa.

Sembla mentida que encara no s' hagi densenganyat lo senyor Ruiz Zorrilla de que está escarmentat y cansat y fastiguejat aquest país de tanta promesa de felicitat com li han fet tots, absolutament tots los partits sense que ni una sola s' hagi realisat: una sola que sia práctica, s' entén.

Mes, ¿val la pena de combatre la última sortida del obcecado revolucionari de tots los días y de todas las horas?

¡A qué combatre lo que ja avuy dia no s' aguanta dret! A qué atacar la política d' aquest home que no ha arribat á comprendre encara, en sa ceguera uniformadora, que Espanya 's compón de diferents pobles, tant diferents los uns dels altres com diferents son los pobles del Sud de la Península dels pobles del Nort de Fransa!

Deixemlo en la seva soletat somniar ab una nació gobernada per unas mateixas y únicas lleys, las castellanas; ab una solo llengua pera tots los actes de la vida, la de Castell; ab unas fronteras obertas als productes que no s' elaboran á Madrid, que son tots; en fi, ab un poble únich desde 'ls girineus á Cádiz en que no 's mogui ni un cabell del cap, ni una fulla del arbre que no s' hagi disposat avans aixís per un enalsevol en las oficinas centrals del ministeri de la Governació, caixa oberta d' ahont surten á cada punt todas las calamitats que 's menjau á Espanya.

L' Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro está organisant pera la próxima Exposició Universal certámens de flors y de fruytas, lo primer dels quals coincidirá ab la vinguda á aquesta ciutat de S. M. la Reyna Regent. Aquesta corporació pot fer notables rebaixas en los preus de las instalaciones y tindrán per lo tant una ventatja 'ls jardineros y particulars que á ella concorrin per son intermedi.

S' establiran també mercats de flors y de fruytas, idea que 'ns permetem adelantar per lo que puga convenir als expositors que desitjin vendre aquets productes y pera fer veure aquest nou modi ab que 's conta pera donar animació y embellir la próxima Exposició.

Dintre de pochiés días comensarán ab activitat los treballs pera l' instalació definitiva de l' illuminació eléctrica de la Rambla, Passeig de Isabel II, plassa de Palacio y Passeig de la Aduana de Barcelona. Se troban ja fosos los canalobres y columnas de ferro, en las quals s' han de posar lámparas del sistema Gramme. Es molt fácil que l' illuminació eléctrica quedi establerta á mitjants del próxim mes d' Abril.

La direcció del Gran Hotel Internacional ha contractat la illuminació interior del ma-

teix ab la Societat Espanyola de Electricitat, que instal·larà en lo mateix 11 làmparas de arch voltaich y 200 d' incandescencia.

La Junta de Govern del Banch d' aquesta ciutat ab motiu de las eleccions verificadas en la última Junta general y en la sessió de constitució, ha quedat constituïda pera 'l corrent exercici social en la següent forma.

President; don Anton Oliver y Buxó.

Vicepresident; don Jaume Gorina y Pujol.

Directors; don Joseph Voltá y Vivé, don Joan Llonch y Sammiquel, y don Joan Sallares y Plá.

Vocals; don Joseph A. Planas, don Joan Gorina y Borrell, don Enrich Turull y Comadrán, don Anton Cirera y Campdepadrós, don Esteve Serra y Verdaguer, don Joseph A. Durán y don Pau Gambús y Romeu.

Suplent 1.<sup>er</sup> don Zenon Corominas, suplent 2.<sup>on</sup> don March Soler, suplent 3.<sup>er</sup> don Joseph Vila y Renom.

Ha sigut acordat que la iluminació eléctrica sia la principal iluminació de la Exposició Universal d' Barcelona. La constituïràn trescentas làmparas d' arch voltaich y tres mil llums incandescents. Ademés hi haurá sisceuts brochs de gas distribuïts per lo recinte de la Exposició y sos anexos.

Cap altra Exposició Universal, ab excepció de las celebradas en Inglaterra, ha tingut iluminació artificial.

#### *De la Veu de Monserrat.*

Va á publicarse diütre poch la col·lecció completa de las poesías del mal-lograt Adolf Blanch. Aximateix s'está fent una edició il·lustrada de las obras poéticas de D. Manel Milá y Fontanals, escritas en catalá.

També acaba de veure la llum pública lo primer volum de las obras completas de dit insigne lletrat, col·leccionadas per D. Marcell Menendez Pelayo. Compren las *obras doctrinals* sobre Literatura. Lo Sr. Menendez diu que'l darrer tomo será la Biografia crítica del inolidable Mestre.

Altras publicacions catalanas se preparan, de modo que'l moviment de la Exposició s'ha comunicat també á las lletras catalanas. Igualment se publicarán varis Albums de fotografias de monuments y llocs pintoreschs de Catalunya, lo qual divulgará mes y mes lo coneixement dels tresors d' art y de las bellas naturals que te la nostra benlloguda terra.

### COL·LEGI DE SANT JOSEPH

FESTETJOS AB QUE AQUEST COL·LEGI SOLEMNISARÁ LO PRÓXIM 19  
LA FESTA DE SON GLORIÓS TITULAR Y PATRÓ SANT JOSEPH

#### PROGRAMA

A las set y mitja del matí, després de un repich de campanas y *salva de morterets* acompanyarán al Director, Profesor y alumnos, ab sa corresponent orquesta, é imatge del *Sant Patriarca* de son oratori á la Iglesia parroquial de Sant Félix, eu qual altar major será colocada pera las funcions de tot lo día.

A las vuit lo Col·legi tindrà *Comunió general*, en la que rebrán lo Pa de'ls Angels per primera vegada, varis alumnos. Se tocarán durant la Misa escullidas pessas, y dirá la plá-

tica lo Rvmt. Dr. D. Joseph Cuadras. Acabada la Misa, y feta la Professió de Fè, cantaràn los alumnos un hermós himne al Sant Patriarca, composició del Professor de música del Establiment D. Joseph Plans. De regrés al Col·legi lo Director y Professors servirán á n'ls alumnos un sensill desdejuní.

Per la nit, á las sis y mitja, los alumnos ab son Director y Professor se dirigiran á la Iglesia de Sant Fèlix, ahont, després de resat lo Sant Rosari, seguirán puuts de meditació, intermediats de escullidas pessas musicals, cantantse los set *Pare nostres* á Sant Joseph. Ocupará la cátedra sagrada l'eloqüent orador ya mencionat Dr. D. Joseph Cuadras, repetintse després del sermó l' himne avans citat.

Acabada la funció será altra vegada acompanyada professionalment la Santa Imatge al oratori del Col·legi, en qual pati, després d' aixecar dos bonichs *Mongolfiers* construits pe 'ls alumnos, se disparará com fi de festa un hermós ramillet de *Fochs artificials*, per l' intel·ligent pirotècnich D. Erasme Pascual.

Sabadell, Mars de 1888.

A. M. D. G.

---

## ANUNCI OFICIAL

### CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 4,555 pessetas procedentas de 352 imposicions, essent 15 lo número de nous imponents.

S' han tornat 4,967 pessetas 35 céntims á demanda de 14 interessats.

Sabadell 11 de Mars de 1888.—Lo Director accidental, *Pau Gambús*.

---

## SECCIÓ DE ANUNCIS

---

## PERA 'LS MONTE-PIOS

Papeletas de cobro á 7, 8 y 9 rals milé, segons la classe del paper. 400 Estats, 80 rals; 1,000 Reglaments á 16 páginas, 35, 40 y 50 pessetas, segons la classe del paper.

*Imprempta de J. Comas, Capmany, 18.—Sabadell*

---

## ENGUADERNACIONS BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus. Ilustracions y Obras de luxo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

**RAMBLA, 70, CAPMANY, 18**

---

## NUMERADOR AUTOMÁTICH

Se'n ven un ab lo qual se pot numerar desde 'l número 1 al 9,999. Dirigirse á la Rambla, número 70.

Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL